

תכנית הראי"ל לצרכיות, אחריות ומצוינות פאוסדות חינוך
ניתוח התנהגות (ABA) פאצרכות חינוך

ספטמבר 2015

הראי"ל למיטביות ומוגנות במוסדות חינוך:

מדריך לטיפול בתלמידים מאתגרים וכיתות מאתגרות

תכנית הרא"ל לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

א. מיהו תלמיד מאתגר ?

- ❖ תלמיד המפגין באופן קבוע התנהגויות של חוסר שיתוף פעולה עם המורים בסיטואציה החינוכית ואשר התוכנית המערכתית המופעלת בבית הספר (הרא"ל) אינה יעילה לגביו.
- ❖ תלמיד המפגין התנהגות אנטי חברתית בוטה במצבים של קושי לימודי / אקדמי ו/או כאשר המורים אינם מספקים לו תשומות לב מיידית במהלך השיעורים.
- ❖ תלמיד המגלה קשיים באחריות אישית – הגעה בזמן, הבאת ציוד, הכנת שיעורי בית...
- ❖ תלמיד אשר נהנה מהסיטואציה החברתית בבית הספר (אוהב את בית הספר) אך נכשל בו התנהגותית.
- ❖ הערות:

- ❖ הפעלת התוכנית אינה מחייבת הסכמת התלמיד אלא תנאי להמשך לימודיו של הילד המאתגר בבית הספר.
- ❖ יש לבצע הבחנה בין תלמיד מאתגר התנהגותית לתלמיד מאתגר לימודית אשר מפגין קשיים לימודיים בלבד (ייתכן תלמיד מאתגר התנהגותית ולימודית המפגין הן חוסר שת"פ והתנהגויות אנטי חברתיות מגוונות והן קשיים לימודיים). ההתמודדות עם תלמיד מאתגר לימודית בלבד אינה נעשית במסגרת וועדה זו.

ב. רציונאל ומטרה לתכנית התנהגותית לתלמיד מאתגר

- ❖ יצירת מצבים וארגון סיטואציות מקדמות הצלחה
- ❖ הקניית יכולות איפוק, הבלגה וריסון עצמי
- ❖ הקניית הרגלי אחריות אישית
- ❖ הגברת שיתוף הפעולה עם הצוות החינוכי והתהליך החינוכי אותו הוא מנהיג

ג. עקרונות כלליים בבסיס התכנית ההתנהגותית

- ❖ הדרגתיות בהצגת יעדים
- ❖ חיזוק עקבי ומיידי
- ❖ משוב אינטנסיבי
- ❖ הכנה מנטאלית / הגדרת ציפיות לקראת מצבים מאתגרים
- ❖ תגובת הפחתה יעילה
- ❖ מערכתיות בתגובה
- ❖ הגברת תנאי המוטיבציה

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך
ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

ד. מרכיבי תכנית התנהגותית לתלמיד מאתגר

1. פגישת בוקר בפתיחת כל יום לימודים

- ❖ מטרה : הכנת התלמיד לקראת יום הלימודים
- ❖ תנאים : עם אדם משמעותי לתלמיד ובמקום שקט
- ❖ תוכן :
- ✓ מעבר על מערכת הלימודים – מקצועות ומורים
- ✓ הגדרת ציפיות התנהגות
- ✓ הכנה לקראת מצבים מאתגרים
- ✓ עדכון אירועים מיוחדים
- ✓ נתינת דף המשוב

2. דף משוב יומי

- ❖ מטרה : הענקת משוב אינטנסיבי ומיידי לתלמיד
- ❖ מלווה את התלמיד לאורך כל יום הלימודים
- ❖ בנוי מ :
- ✓ ציון שם התלמיד/כיתה/תאריך
- ✓ מערכת השעות
- ✓ קריטריונים של אחריות אישית והתנהגות נאותה (שת"פ)
- ✓ רמת ביצוע
- ✓ צבירת נקודות/חתימות
- ❖ בסוף כל שיעור חתימת המורה בהתאם לביצוע/התנהגות התלמיד

3. הגדרת ציפיות אישית בתחילת כל שיעור

- ❖ התייחסות למבנה השיעור
- ❖ איתור נקודות קושי ומצבים מאתגרים
- ❖ הגדרת ציפיות להתנהגות נאותה בנוכחות המצבים המאתגרים

4. הנחיית צוות המורים לעבודה פדגוגית מותאמת

- ❖ איתור מיומנויותיו, יכולותיו ורמת התפקוד של התלמיד
- ❖ הנחיות להתאמת חומר לימודי מתאים לתלמיד המתגר. מטרה שכל מורה אליו נכנס התלמיד יגיש לנער תוכנית לימודית ברת הצלחה. כל מורה חייב להגיש את תוכנית העבודה האופרטיבית לנער בשיעורו, הדבר מחייב אותו להיפגש עם הנער על מנת לאבחן במדויק את יכולותיו במקצוע הספציפי.
- ❖ יש להפריד בין התלמיד המתגר התנהגותית אשר לא זקוק לכל התאמה לאלה הזקוקים לכך.
- ❖ יש להיעזר בהנחיות הניתנות ע"י וועדת גירויי הוראה באשר לבניית גירויי הוראה מדורגים ומותאמים.

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

אין סיכוי לתוכנית להצליח בלי התאמה אקדמית המאפשרת לנער להצליח בשיעור.

- ❖ בניית מערכת הנחייה ובקרה לכלל צוות המורים באשר לאבחון רמת התלמיד והגשת חומרי למידה מעוררי אמון והצלחה.

5. קיצור משך השיעור או חלוקתו לשניים כולל הפסקה באמצעו

- ❖ במידת הצורך
- ❖ כשלב שני לתכנית (לא מייד עם תחילת התכנית)
- ❖ עבור תלמידים שהוכח כי יכולתם לשבת במהלך שיעור שלם הנה נמוכה ביותר (כולל תלמידים שהתרגלו שלא לשבת בכיתה במהלך כל השיעור)

6. חלוקת השבוע לשניים

- ❖ חלוקת מכתבי משוב בשני מועדים במהלך השבוע
- ❖ הגברת סיכויי ההצלחה
- ❖ מאפשר משוב אינטנסיבי, מדויק ומהיר

7. פגישת סיכום יום

- ❖ מטרה : סיכום יום הלימודים מבחינה התנהגותית
- ❖ תנאים : עם האדם המשמעותי עמו נפגש התלמיד בבוקר
- ❖ תוכן :
- ✓ מעבר על דף המשוב ווידוא נוכחות בכל השיעורים
- ✓ חיזוק ושבח על תפקוד נאות במהלך השיעורים
- ✓ תגובה אסרטיבית על התנהגות בלתי נאותה
- ✓ סיכום נקודות/חתימות שנצברו

8. מערכת מוטיבציה

- ❖ בניית תפריט מוטיבציה ובו רשימת פריטים בהתאם לבקשותיו של התלמיד (עד כמה שניתן)
- ❖ קביעת ערך לכל פריט בתפריט
- ❖ קביעת פרקי זמן למימוש הזכאות לתלמיד
- ❖ אופן הביצוע :
- ✓ מחשבים את סה"כ הנקודות שהתלמיד יכול לצבור ביום לימודים אחד.
- ✓ מחשבים את סה"כ הנקודות שהתלמיד יכול לצבור בשבוע אחד.
- ✓ מחליטים על קריטריון לחיזוק (85% מסה"כ הנקודות שהתלמיד יכול לצבור ביום אחד \ שלושה ימים \ שבוע)
- ✓ מחליטים על גובה " תשלום תגובה" במקרה של סימון התנהגות בלתי נאותה בדף המשוב
- ✓ התלמיד יכול להמיר את הנקודות שקיבל ב :

תכנית הראייה לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

- תפקידים בבית הספר
- זמן חופשי
- דמי כיס (בשיתוף ההורים)

9. חוזה אישי

- ❖ מסמך ובו פרטי התלמיד ופרטי איש הצוות המשמעותי אשר ילווה אותו
- ❖ פירוט מערכת הציפיות מהתלמיד – מבחינת מבנה היום והתנהגות
- ❖ פירוט דרכי החיזוק לתלמיד
- ❖ פירוט מערכת המוטיבציה
- ❖ חתימת שני הצדדים

ה. סדר פעולות בבניית התכנית

1. איתור התלמידים המאתגרים התנהגותית והבחנתם מתלמידים מאתגרים לימודית.
2. ביצוע תצפיות תיאוריות לשם הגדרה אופרטיבית של קשיי ההתנהגות וקבלת תמונה כללית לגבי נסיבות מעוררות ותוצאות מחזקות
3. צפייה והערכה פונקציונאלית של התנהגות התלמיד במהלך השיעורים - איתור נסיבות מעוררות ותגובות מחזקות.
4. פגישה אישית לצורך ניתוח פונקציונאלי, בדיקת רמת מודעות, בדיקת רצון להשתתפות
5. פגישה לצורך עריכת סקר מוטיבציה
6. בניית תפריט מוטיבציה
7. התאמת החוזה האישי
8. הגדרת מטרות התנהגותיות אופרטיביות
9. התאמת הקריטריונים לקבלת מכתב מחמאה - קביעה האם התלמיד מציג קשיים בתחומי אחריות אישית או פסי"ז או את שני סוגי הקשיים.
10. התאמת דף המשוב
9. איתור איש צוות משמעותי לתלמיד
10. הנחיית צוות המורים לעבודה פדגוגית מותאמת
11. שיתוף כלל צוות המורים והנחייתם בפרטי התכנית
12. שיתוף ההורים והגדרת חלקם

תכנית הראי"ף לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך
ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

13. הצגת התכנית לתלמיד

14. התחלה

15. הדהייה הדרגתית :

כ 4-5 שבועות לאחר הפעלה מוצלחת של התוכנית ניתן בהדרגה להדהות את מרכיבה :

- ✓ הוצאה הדרגתית של סעיפי התנהגות מטופס המשוב.
- ✓ הפעלת התוכנית רק בחלק מהשיעורים.
- ✓ פגישת בוקר כל יומיים.
- ✓ פגישת צהרים כל יומיים.
- ✓ פגישה דו שבועית .
- ✓ הפסקת החתימות ע"י ההורים.
- ✓ שילובו המלא מחדש של התלמיד ללא התוכנית.

1. קשיים צפויים

1. התלמיד אינו מוכן לקחת חלק בתוכנית :

❖ התוכנית באה לעזור לתלמידים שאינם מגיבים לתוכנית הקיימת בבית

הספר (או ליעוץ אותו קיבלו עד כה) ואינה מותנית בהסכמתו של התלמיד. חשוב לקבל את תמיכת ההורים ולהסביר לתלמיד שהשתתפותו בתוכנית היא תנאי להמשך לימודיו בבית הספר.

❖ הסכמת התלמיד לתכנית אינה תנאי לקיומה

2. ההורים אינם משתפים פעולה עם התוכנית :

❖ חשוב להסביר להורים כי יישומה של התוכנית הינו תנאי הכרחי

להמשך לימודיו והצלחתו של בנם בבית הספר.

❖ ניתן להפעיל את התוכנית ללא שיתוף פעולה מההורים אך סיכויי

הצלחתה יהיו קטנים לעומת השגת שת"פ מלא

3. מורי התלמיד אינם משתפים פעולה :

❖ אם מחוסר הבנה, חוסר הכרת החשיבות או קושי מקצועי אובייקטיבי

תכנית הראייה לערכיות, אחריות ומצוינות מאוסדות חינוך
ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

בספרים

תכנית הראייה לצרכיות, אחריות ואזויות מאוסדות חינוך
ניתוח התנהגות (ABA) מאצרכות חינוך

סיכום מיפוי תפקודי/לימודי של התלמיד

שם התלמיד _____ הכיתה _____ תאריך _____

הערות	רמת התפקוד של התלמיד (סמן)	סוג התפקוד	
	☐ בכלל לא ☐ מעט ☐ הרבה	היעדרויות	מיפוי תפקודי
	☐ בכלל לא ☐ מעט ☐ הרבה	פסקי זמן	
	☐ בכלל לא ☐ מעט ☐ הרבה	הפרעות קלות	
	☐ בכלל לא ☐ מעט ☐ הרבה	הפרעות קשות	
	☐ אף פעם לא ☐ לעיתים ☐ תמיד	הכנת שעורי בית	אחריות אישית
	☐ אף פעם לא ☐ לעיתים ☐ תמיד	הגעה בתלבושת	
	☐ אף פעם לא ☐ לעיתים ☐ תמיד	הגעה עם ציוד לימודי	
	☐ אף פעם לא ☐ לעיתים ☐ תמיד	שמירה על ניקיון	
	☐ אף פעם לא ☐ לעיתים ☐ תמיד	הגעה בזמן	
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה	הבנת הנקרא	הישגים לימודיים
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה	אנגלית	
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה	מתמטיקה	
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה		
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה		
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה		
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה		
	☐ חלש ☐ בינוני ☐ גבוה		

נקודות חוזק נוספות (מעבר לתחום הלימודי) כגון: כשרונות, תחביבים, ביצוע תפקידים וכד'.

דף הנחיות לאנשי צוות הנפגשים עם תלמיד מאתגר

התמנית לאדם המשמעותי לתלמיד המאתגר. בחירתך נעשתה מתוך הבנה שביכולתך ליצור עם התלמיד קשר משמעותי ומחייב.

- ♥ עליך לפעול כך שתהווה כתובת משמעותית לתלמיד וזאת ע"י מתן תשומת לב רבה ומתן חיזוקים רבים על התנהגות ותפקוד נאותים.
 - ♥ במשך היום עליך לעקוב מדי פעם אחר תפקודו של התלמיד, לאתר מראש נקודות תורפה שבהן התלמיד המאתגר עלול להיכשל, ולנסות לנטרל אותן מראש באמצעות שיחה עם המורה שאצלו מתעוררות הבעיות וכן ע"י תאום צפיות עם התלמיד.
 - ♥ מתפקידך לוודא שהמורים המקצועיים אכן מכינים, בשעת הצורך, דפים מותאמים ליכולתו של התלמיד המאתגר.
2. עליך להיפגש עם כל תלמיד מאתגר פעמיים ביום במשך כל השבוע; פעם בשעת בוקר, עם פתיחת יום הלימודים, ופעם נוספת בצהריים או אחה"צ בהתאם למערכת השעות שלך.
 3. ביום בו אינך נוכח בבית הספר ימונה מורה מחליף ובאחריותך לוודא שהמורה המחליף זוכר ומודע לתפקידו. מתפקידך להדריך אותו ולהנחות אותו על המשוב שעל הילד לקבל.
 4. לתשומת ליבך, השבוע הראשון להפעלת התוכנית הינו שבוע ניסיון ויש לסייע לתלמיד להתרגל לתוכנית ע"י מתן תזכורות וסיוע תכוף.
 5. במקרה שהתלמיד לא הגיע לפגישה יש לקיים בירור מידי בנוגע לסיבת היעדרותו. אם הסיבה אינה מוצדקת יש להודיע מיד למזכירות בית הספר או ליו"ר וועדת מאתגרים. במידה ואין הצדקה יש להתייחס לכך ע"י תאום צפיות. אי הגעה שחוזרת על עצמה יש לפנות בהקדם לראש ועדת מאתגרים. תלמיד שנעדר מפגישה הכנה ללא סיבה מוצדקת לא יוכל לשהות בכיתה.

החמצת פגישה עם התלמיד המאתגר עלולה לגרום לנסיגה משמעותית בהתנהגותו!!!

מהלך הפגישה

את הפגישה עליך לחלק לשני חלקים:

1. סיכום:

חלק זה ישמש לסיכום אחה"צ מיום האתמול או סיכום הבוקר. להלן הפעולות שיש לבצע:

- ♥ מעבר משותף על דף המשוב היומי ובדיקה כי נחתם במהלך כל השיעורים.
- ♥ חיזוק לשבח על תפקוד נאות במהלך השיעורים.
- ♥ אמירה אסרטיבית על התנהגות בלתי נאותה. במידה והתרחשה בעיית התנהגות חמורה יש לבקש מהתלמיד לחזור בקצרה על פרטי האירוע ולהציע דרכי התנהגות אלטרנטיבית נאותה.

♥ סיכום הנקודות/חתימות שנצברו.

2. הכנה:

חלק זה ישמש להכנת המשך היום. להלן הפעולות שיש לבצע:

- ♥ נתינת דף משוב והדגשת אחריות התלמיד על החתמת המורים במהלך השיעורים והבאתו לפגישה הבאה.

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ואזויות פאוסדות חינוך

♥ מעבר על מערכת השעות היומית תוך ציון המקצועות שילמדו בכל שעה והמורים המלמדי אותם.

♥ עדכון לגבי אירועים מיוחדים במערכת והגדרת ציפיות לגבי אירועים אלו.

♥ ציון אתגרים צפויים והצעה לצרכי התנהגות נאותה בעת התרחשותם.

♥ הגדרת ציפיות התנהגות אופרטיביות :

❖ אחריות אישית – הבאת ציוד, ש"ב, כניסה בזמן לשיעור, ישיבה במקום שנקבע ומוכנות לקראת למידה.

❖ אחריות לעשייה והשתתפות: ביצוע מטלות ללא ויכוח בהתאם להנחיות המורה.

❖ אחריות להתנהגות מאופקת במצבי קושי ותסכול: בקשת סיוע ועזרה באופן מנומס ותוך המתנה בסבלנות לקבלת עזרה.

❖ אחריות להתנהגות נאותה במהלך השיעור: הפגנת איפוק והבלגה במהלך השיעור (אי התפרצות, תוקפנות ואלימות) כלפי המורה והעמיתים.

3. לתלמיד מאתגר יערכו סיכומים וחלוקת מכתבי משוב פעמיים בכל שבוע כמפורט להלן:

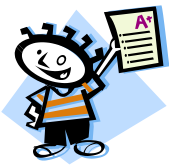
3.1. ביום ב' (על תפקוד בימים ה,ו,א) סיכום זה ייערך באופן אישי.

3.2. יום ה' (על תפקוד בימים ב,ג,ד) המשוב יינתן בנוכחות כל הכיתה.

4. תלמיד מאתגר לא יוכל להיכנס לכתה ללא דף מעקב יומי.

5. תלמיד שלא הגיע לפגישת פתיחה או סיכום לא יוכל אף הוא להיכנס לכתה. יש לדווח על כך מיד למזכירות ביה"ס.

6. יש לתזכר את התלמיד לגבי למיקום ושעת פגישת הסיכום וכן לגבי איש הצוות עימו ייפגש התלמיד.

פגישת פתיחה וסיכום עם תלמיד מאתגר – רשימת פעולות

מורה יקר שלום וברכה,

לפניך רשימת תיוג של הפעולות שעליך לבצע עם התלמיד המאתגר במהלכה של כל פגישה. יש לסמן ב – ✓ כל סעיף שבוצע. בתום הפגישה יש להעביר טופס זה, כשהוא מלא, למזכירות בית הספר.

שם התלמיד _____ כתי _____ שם המלווה _____

תאריך: _____ יום בשבוע א ב ג ד ה ו (להקיף בעיגול)

מקום הפגישה: _____ שעת הפגישה: _____

רשימת תיוג להכנה להמשך היום:

- מתן דף המשוב וסימון סעיף הגעה בזמן
- מעבר על המערכת היומית
- נערכה הגדרת ציפיות לגבי :
 - כניסה בזמן לשיעור.
 - ישיבה במקום בתחילת השיעור והצאת ציוד לימודי.
 - פתיחת ש.ב. בתחילת השיעור.
 - מילוי הוראות ושיתוף פעולה עם הנחיות המורים.
 - יחס נאות כלפי המורה והתלמידים.
 - אין לצאת באמצע שיעור.
- אתגרים צפויים : במקרה של קושי להצביע, להמתין בסבלנות לעזרת המורה.
- עדכון אירועים מיוחדים לאותו יום.
- אזכור פגישת סיכום : מקום, זמן ועם מי מתקיימת הפגישה.
- הדגשת אחריות אישית של התלמיד, החתמת המורים ושמירת דף המשוב.

רשימת תיוג לסיכום ומשוב

- מעבר כללי על דף המשוב :
- חיזוק ועידוד על התנהגות נאותה, ואמירה אסרטיבית על התנהגות בלתי נאותה. במידה והתרחשה בעיית התנהגות חמורה, יש לבקש מהתלמיד לחזור בקצרה על פרטי האירוע ולהציע דרכי התנהגות אלטרנטיבית נאותה.
- סיכום נקודות מצטברות לתלמיד מאתגר על גבי הטופס המתאים.
- התלמיד לא הגיע לפגישה. ביררתי מדוע וטיפלתי באי הגעתו.

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ואזויות באוסדות חינוך

דף משוב יומי לתלמיד לתאריך:

נא להעריך את תפקוד התלמיד בתחומים הבאים. את ההערכה יש לסמן בהתאם לסולם הערכים הבא: 3- ביצוע ללא רבב, 2- ביצוע בהתאם להנחיות, 1- ביצוע חלקי, X- אי ביצוע או פסק זמן.

שם התלמיד	כיתה	שם המחנך	שם מורה מלווה

שעת פגישת בוקר	תאריך הפגישה	הגעה בזמן בפגישת הבוקר	התנהגות נאותה בפגישת הבוקר	חתימת המורה המלווה
		X 2	X 1 2 3	

חתימת המורה והארות	סה"כ ניק' המורה הערות והארות	פסקי זמן		יחס נאות כלפי המורה/חברים (היעדר חוצפה ו/או אלימות)	מילוי הוראות ושת"פ עם הנחיות המורה	הכנת שיעורי בית	ישיבה במקום, הבאת והוצאת ציוד לימודי	כניסה בזמן	תלבושת	ניקיון	מקצוע	שם המורה	שעה	שיעור
		סוג I *	סוג II **											
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			08:35	ראשון
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			09:25	שני
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			10:30	שלישי
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			11:30	רביעי
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			12:15	חמישי
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			14:10	שישי
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			14:55	שביעי
				3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	3 2 1 X	2 X	3 2 1 X	3 2 1 X			15:55	שמיני

התנהגות והגעה בזמן לפגישות סה"כ ניקוד להיום

* פסקי זמן סוג 1: פסקי זמן שבוצעו בעקבות סירוב להוראת מורה, אלימות או עישון.
** פסקי זמן סוג 2: פסקי זמן שבוצעו בעקבות הפרעות קטנות.

פגישת סיכום:

תאריך הפגישה	שעת פגישה	הגעה בזמן לפגישת הסיכום	התנהגות נאותה בפגישת הסיכום	ניקוד אופטימאלי	סה"כ ניקוד לתלמיד	מספר X	מספר פסקי זמן	חתימת התלמיד	חתימת המורה המלווה
		2 X	X 1 2 3						

הערות:

דף הנחיות למורים לטיפול בתלמיד מאתגר

התלמיד _____ מכתה _____ הוגדר כמאתגר ונבחר להשתתף בתכנית המאתגרים.

להלן מספר הנחיות עקרוניות בנוגע לאופן הטיפול בתלמיד במהלך השיעור ולהתייחסות אליו:

על כל תלמיד מאתגר להיכנס לכתה עם דף משוב יומי (ראה דוגמא בנספח א').

אין לאפשר לתלמיד מאתגר לשהות בכתה ללא דף המשוב היומי או אם דילג על פגישת הפתיחה או פגישת הסיכום (במידה ולא הגיע עם דף המשוב יש לשלוח אתו עם אישור חוץ למזכירות ביה"ס להביא את הדף).

בעת סבב הבדיקה הנך מתבקש למלא בדף המשוב היומי את שלושת הסעיפים הראשונים המתייחסים לאחריות אישית (הגעה בזמן, הבאת ציוד והכנת ש"ב).

הנך מתבקש לחזק את התלמיד ע"י אמירת מילה טובה באופן אישי במהלך הבדיקה.

הנך מתבקש להגדיר ציפיות לתלמיד באופן אישי. הגדרת ציפיות זו תתייחס, בין היתר ל:

- מבנה השיעור.
- התנהגות נאותה.
- הגדרת קשיים ואתגרים צפויים.

עליך להתאים את חומרי הלמידה לתלמיד המאתגר בהתאם ליכולותיו ולמיומנותיו העכשוויות, וזאת מתוך מגמה להגביר את מצבי ההצלחה ולמנוע מצבי תסכול.

בסוף כל שיעור הנך מתבקש למלא את הסעיפים הנותרים בדף המעקב ולחתום. ניתן לכתוב הערות והארות בכל שיעור.

בעת מתן המשוב הנך מתבקש לדרג את תפקודו של התלמיד בהתאם לסולם הדירוג שלהלן:

דרוג	משמעות	הערות
3	ביצוע ללא רבב	ייתן בכל מקרה שבו התלמיד היה פעיל במיוחד במהלך השיעור, השתתף רבות, הראה הבנה יוצאת דופן, גילה מוטיבציה ראויה לציון, סייע באופן יוצא דופן לחבר וכד'.
2	ביצוע בהתאם להנחיות	ייתן בכל מקרה שבו התלמיד התנהג באופן צפוי ובהתאם לקריטריונים המקובלים.
1	ביצוע חלקי	ייתן בכל מקרה שבו התלמיד ביצע את המוטל עליו באופן חלקי.
X	אי ביצוע או פסק זמן	ייתן בכל מקרה שבו התלמיד לא ביצע כלל את המוטל עליו (כגון: אי הגעה לפגישה, אי הבאת ציוד, אי הכנת ש"ב) או שהוצא ע"י המורה לפסק זמן.

יש למלא את המשוב גם כשמתקיימת פעילות בלתי שגרתית כגון: מסיבה, טיול, הרצאה וכד'. במקרה זה יש לתת משוב על פי הפרמטרים הרלוונטיים לאירוע. אם הציון הכולל של הפרמטרים הרלוונטיים הנו בהתאם להנחיות (2 ומעלה), יש לתת ציון 2 גם בפרמטרים הלא רלוונטיים כגון; שיעורי בית.

בזמן מלוי המשוב יש לתת אמירת משוב קצרה וחיזוק.

בכל מקרה של אי הופעת תלמיד מאתגר לכיתה חובה להודיע באופן מיידי למזכירות. ניתן לעשות זאת או ע"י הודעה לקו הפתוח או ע"י הודעה לתורן שיגיע בתחילת שיעור.

דרכי מתן משוב וחיזוק לתלמיד מאתגר

מכתבי משוב(מחמאה ושיפור)

תלמיד מאתגר מקבל משוב פעמיים בשבוע, בימי ב' ו-ה'.
מכתבי המשוב יתבססו על נתוני המורים ככל שאר התלמידים, הקריטריונים יהיו שונים במקצת.

תלמיד עם בעיית פסקי זמן מרובים

- יהיה זכאי למכתב מחמאה דו שבועי אם יתקיימו התנאים הבאים:
- ♥ בשלושת הימים לא היה בכלל פסק זמן על סירוב להוראת מורה, אלימות, או עישון.
 - ♥ אם בשלושת הימים היו עד שני פסקי זמן שהוכרזו על הפרעות קטנות בכיתה.
 - ♥ אם בשלושת הימים היו עד שלוש פעמים אי עמידה בכללי אחריות אישית.

תלמיד עם קושי באחריות אישית

- יהיה זכאי למכתב מחמאה דו שבועי אם יתקיימו התנאים הבאים:
- ♥ לא התרחש פסק זמן מכל סוג שהוא.
 - ♥ אם בשלושת הימים היו עד שש פעמים אי עמידה בכללי אחריות אישית.

במקביל ובנפרד ממערכת המשוב, נבנית לתלמיד מאתגר תכנית מחזקים אישית שהניקוד בה נבדק ע"י המורה המלווה.

הנחיות לסיכום הנקודות בתוכנית המוטיבציה.

בכל דף יש לציין את סכום הנקודות האופטימאלי אליו יכול התלמיד להגיע במידה שביצע את משימותיו בהתאם למצופה (רמה 2). את הסכום יש לחשב לפי הנוסחה הבאה:

$$\text{סכום הנקודות האופטימאלי} = \text{מס' השעות ביום} \times 7 \times 2 + 8.$$

אח"כ יש לסכם את מספר הנקודות אותן צבר התלמיד בפועל ולהוסיפו לדף הסיכום הכללי.

אם לתלמיד יש שניים או יותר X באותו שיעור – הניקוד של אותו שיעור מתבטל לצורך תוכנית המחזקים האישית (ולא לצורך תוכנית המחמאה).
פסק זמן מוריד 10 נקודות מסך הנקודות המצטבר, והניקוד של אותו שיעור מתבטל. במידה ותוכנן מתן צ'ופר לאותו יום – קבלתו תידחה ליום הבא.

סיכום נקודות מצטברות לתלמיד עם בעיות של פסקי זמן מרובים

מתייחס לשבוע שבין _____ לבין _____ שם המורה המלווה _____ כיתה: _____ שבוע מס' _____
 התלמיד יהיה זכאי למכתב מחמאה דו שבועי אם יתקיימו התנאים הבאים:

1. בשלושת הימים לא היה בכלל פסק זמן על סירוב להוראת מורה, אלימות, או עישון (פסק זמן מסוג 1).
2. אם בשלושת הימים היו עד שני פסקי זמן שהוכרזו על הפרעות קטנות בכיתה. (פסק זמן מסוג 2)
3. אם בשלושת הימים היו עד 3 פעמים אי עמידה בכללי אחריות אישית. (ניתן לשנות את הקריטריון בהתאם למיפוי)

אחריות אישית						פסקי זמן		ניקוד בפועל		ניקוד מרבי		חלק השבוע	יום בשבוע	
נכ	נק	תל	צ"ל	ש"ב	אח	סוג 2	סוג 1	מצ'	יומי	מצ'	יומי			תאריך
													ה	I
													ו	
													א	

קבל מחמאה כן/לא _____ הקף בעיגול ניקוד מרבי תקופתי _____ 85% תקופתי = 1 צ'ופר
 עמד ב 85% מסך הניקוד המרבי כן/לא _____ הקף בעיגול

אחריות אישית						פסקי זמן		ניקוד בפועל		ניקוד מרבי		חלק השבוע	יום בשבוע	
נכ	נק	תל	צ"ל	ש"ב	אח	סוג 2	סוג 1	מצ'	יומי	מצ'	יומי			תאריך
													ב	II
													ג	
													ד	

קבל מחמאה כן/לא _____ הקף בעיגול ניקוד מרבי תקופתי _____ 85% תקופתי = 1 צ'ופר
 עמד ב 85% מסך הניקוד המרבי כן/לא _____ הקף בעיגול

הנחיות לסיכום הנקודות בתוכנית המוטיבציה:
 בכל דף יש לציין את סכום הנקודות האופטימאלי אליו יכול התלמיד להגיע במידה שביצע את משימותיו בהתאם למצופה (רמה 2). את הסכום יש לחשב לפי הנוסחה הבאה:

$$\text{סכום הנקודות האופטימאלי} = \text{מס' השעות ביום} \times 14 + 8$$

אח"כ יש לסכם את מספר הנקודות אותן צבר התלמיד בפועל ולהוסיפו לדף הסיכום הכללי.

אם לתלמיד יש שניים או יותר X באותו שיעור – הניקוד של אותו שיעור מתבטל לצורך תוכנית המחזקים האישית (ולא לצורך תוכנית המחמאה).

פסק זמן מוריד 10 נקודות מסך הנקודות המצטבר. והניקוד של אותו שיעור מתבטל. במידה ותוכנן צ'ופר לאותו יום הוא ידחה ליום הבא.

הערכת המורה:

סיכומים

יתרה להעברה לשבוע הבא	כמות שנוצלה השבוע	כמות שנצברה השבוע	העברה משבוע שעבר	מחמאות
				+
				+
				+

חתימה

תאריך

סיכום נקודות מצטברות לתלמיד עם בעיות של אחריות אישית

מתייחס לשבוע שבין _____ לבין _____ שם התלמיד: _____ שם המורה המלווה _____ כיתה: _____ שבוע מס' _____

התלמיד יהיה זכאי למכתב מחמאה דו שבועי אם יתקיימו התנאים הבאים:

1. לא התרחש פסק זמן מכל סוג שהוא.

♥ פסק זמן על סירוב להוראת מורה, אלימות, או עישון (פסק זמן מסוג 1).

♥ פסק זמן שהוכרז על הפרעות קטנות בכיתה. (פסק זמן מסוג 2).

2. אם בשלושת הימים היו עד 3 פעמים אי עמידה בכללי אחריות אישית. (ניתן לשנות את הקריטריון בהתאם למיפוי)

אחריות אישית						פסק זמן	ניקוד בפועל		ניקוד מרבי		תאריך	יום בשבוע	חלק השבוע
נכ	נק	תל	צ"ל	ש"ב	אח	כל שהוא	מצ'	יומי	מצ'	יומי			
												ה	I
												ו	
												א	

קבל מחמאה כן/לא _____ הקף בעיגול ניקוד מרבי תקופתי _____ 85% תקופתי 1 = _____ צ'ופר

עמד ב 85% מסך הניקוד המרבי כן/לא _____ הקף בעיגול

אחריות אישית						פסק זמן	ניקוד בפועל		ניקוד מרבי		תאריך	יום בשבוע	חלק השבוע
נכ	נק	תל	צ"ל	ש"ב	אח	כל שהוא	מצ'	יומי	מצ'	יומי			
												ב	II
												ג	
												ד	

קבל מחמאה כן/לא _____ הקף בעיגול ניקוד מרבי תקופתי _____ 85% תקופתי 1 = _____ צ'ופר

עמד ב 85% מסך הניקוד המרבי כן/לא _____ הקף בעיגול

הנחיות לסיכום הנקודות בתוכנית המוטיבציה.

בכל דף יש לציין את סכום הנקודות האופטימאלי אליו יכול התלמיד להגיע במידה שביצע את משימותיו בהתאם למצופה (רמה 2). את הסכום יש לחשב לפי הנוסחה הבאה:

סכום הנקודות האופטימאלי = מס' השעות ביום X 7 + 4.

אחי"כ יש לסכם את מספר הנקודות אותן צבר התלמיד בפועל ולהוסיפו ל-4 הסיכום הכללי.

אם לתלמיד יש שניים או יותר X באותו שיעור – הניקוד של אותו שיעור מתבטל לצורך תוכנית המחזקים האישית (ולא לצורך תוכנית המחמאה). פסק זמן מוריד 10 נקודות מסך הנקודות המצטבר. והניקוד של אותו שיעור מתבטל. במידה ותוכן צ'ופר לאותו יום הוא ידחה ליום הבא.

הערכת המורה:

סיכומים

יתרה להעברה לשבוע הבא	=	כמות שנוצלה השבוע	-	כמות שנוצרה השבוע	+	העברה משבוע שעבר	מחמאות
	=		-		+		צ'ופרים
	=		-		+		נקודות

חתימה

תאריך

הרא"ל: תוכנית אישית וחווה חינוכי.

מטרת החווה הינה סיוע לתלמיד/ה להגיע להתנהגות נאותה ואחראית במהלך שהותו בבית הספר, על מנת להבטיח הצלחה מרבית בלימודים ויחסים טובים עם כל באי בית הספר.

ציפיות להתנהגות

הציפיה להתנהגות אחראית תוך כדי שמירה על שליטה עצמית וסובלנות כלפי הזולת מתייחסת למרכיבי ההתנהגות הבאים:

1. מתן כבוד: הקשבה סבלנית למורה ולחבר במהלך השיעורים.
2. אחריות לעשייה: השתתפות, שיתוף פעולה וביצוע כל המטלות הניתנות ע"י המורה. בקשת סיוע באופן מנומס תוך המתנה בסבלנות לקבלת העזרה המבוקשת.
3. התנהגות נאותה: התנהגות נאותה ללא מעורבות בריב, אלימות או הצקה כלפי חבר או מורה.
4. שיתוף פעולה: הקשבה ומילוי אחר הוראות המורה ללא ויכוחים.
5. אחריות לזמן: כניסה בזמן לשיעור, הוצאת הציוד המתאים ומוכנות ללמידה.

פתיחה

התוכנית האישית נועדה לסייע לך להגיע להתנהגות נאותה במהלך יום הלימודים. טופס זה מהווה כלי שסייע בידך להתארגן ביעילות ושמש כלי לקבלת משוב מיידי על התנהגותך בכל שיעור. בסוף היום תקבל משוב כללי מהיועצת ו/או ממחנך/ת הכיתה או מכל איש מהצוות החינוכי שייבחר למטרה זו.

הנחיות לתלמיד

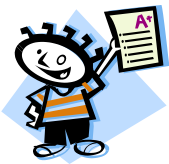
נא תשומת לבך להנחיות הבאות:

1. בכל יום, לפני תחילת הלימודים, ולא יאוחר מהשעה: _____ עליך להיפגש, לזמן קצר, עם: _____ ב: _____.
2. במהלך פגישה קצרה זו תוודא כי כל הציפיות והאתגרים היומיים ברורים, תבדוק באם קיימים שינויים וביחד עם היועצת ו/או איש צוות חינוכי אחר תרענן את האתגרים העומדים בפניך היום.
3. זכור כי באחריותך להביא את טופס החווה היומי לפגישה ולהציגו למורה בסיום כל שיעור כדי שימלאו במקום המיועד לכך.
4. בסיום יום הלימודים, בשעה: _____ עליך לגשת לחדר של איש הצוות החינוכי/ המורה/היועצת: _____ לפגישת סיכום יומית.
5. איש הצוות החינוכי יבדוק את הטופס, יתן לך משוב ויחתום במקום המיועד לכך.

לתשומת לב המורה/היועצת

השבוע הראשון של התוכנית האישית הינו שבוע ניסיון. יש לסייע לתלמיד להתרגל לתוכנית ע"י מתן תזכורות וסיוע תכוף.

חתימת המורה: _____ חתימת התלמיד: _____

בניית תכנית לתלמיד מאתגר - תאום פעולות ולו"ז:

(קביעת תאריכים וישיבות באחריות יו"ר ועדת מאתגרים)

משתתפים נדרשים	לו"ז לביצוע	אחריות לביצוע ולתיאום	פעילות
יו"ר מאתגרים			הצגת התוכנית לצוות ההדרכה
יו"ר מאתגרים ורכזת הרא"ל			הדרכת איש צוות מלווה
יו"ר מאתגרים ורכזת הרא"ל			הדרכת החונך (במידה שיש)
איש צוות מלווה ויו"ר מאתגרים ורכזת הרא"ל			הדרכת מורים
איש צוות מלווה יו"ר מאתגרים ורכזת הרא"ל			שיחה עם התלמיד

דיווח ומעקב בועדת מאתגרים על התקדמות/אי התקדמות של התלמיד
המאתגר

הטופס יוכן על ידי איש הצוות המלווה לקראת ישיבות של ועדת מאתגרים.
 שם התלמיד _____ כתה _____ שם המלווה _____
 תאריך הדיון: _____ תאריך הדיון הקודם _____
 בכל סעיף יש להתייחס ולהשוות לדיון האחרון שנעשה על התלמיד בועדת מאתגרים!!!!

פירוט/פעולות שננקטו/שיינקטו		נושא דיווח
	☐ כן ☐ לא	משתף פעולה בהגעה לפגישות בזמן
	☐ כן ☐ לא	יש ירידה בפסקי זמן
	☐ כן ☐ לא	יש שינוי בפסקי זמן יחסית לדיון הקודם
	☐ כן ☐ לא	קיים שיפור באחריות האישית
	☐ כן ☐ לא	יש שיפור בהתנהגות הכללית בכיתה
	☐ כן ☐ לא	התלמיד נתקל בבעיות מיוחדות כגון: מורה מסוים, מקצוע מסוים, וכד'
	☐ כן ☐ לא	השתלבות לימודית בכיתה
	☐ כן ☐ לא	השתלבות בתוכנית יחודית
		הערות כלליות
		דיון והחלטות

וועדת מאתגרים - הנחיות להתנסות בהערכה פונקציונאלית של התנהגות

אנטי חברתית של תלמיד בבית הספר

הקדמה

הערכה פונקציונאלית הנה טכניקת ניתוח אשר בסיומה מזוהות התוצאות / התגובות של הסביבה אשר מחזקות את ההתנהגות האנטי חברתית ומשמרות את הופעתה לאורך זמן. במקביל, מאותרים הגירויים המקדימים את הופעת ההתנהגות ואשר נוכחותם מעלה את הסבירות להתרחשות ההתנהגות. איתור זה מסייע לבצע בעילות רבה יותר את תהליך הניתוח הפונקציונאלי כשהמטרה הסופית הנה בנייתה של תכנית טיפול המותאמת באופן מלא וספציפי לקשיי ההתנהגות.

מטרת מטלה זו הנה הכרות ראשונית עם הדינאמיקה הכיתתית בה שותפים המורים והתלמידים. באופן ספציפי, עבודה זו תבדוק את קשיי ההתנהגות אשר מציג תלמיד אנטי חברתי והאופן שבו הסביבה מגיבה לקשיי ההתנהגות אלה. באמצעות הממצאים שיעלו מההערכה הפונקציונאלית תגובשנה השערות ראשוניות באשר לנסיבות המעוררות את התנהגותו האנטי חברתית של התלמיד והתוצאות המחזקות את התנהגות זו.

א. המטלה – הרכבה ומס. צעדי הכנה :

1. כ – 2-3 תצפית תיאורית

- יש לבחור תלמיד המציג התנהגות אנטי חברתית בשכיחות גבוהה. אם הדבר אפשרי, מומלץ להתמקד בילד ברמה קוגניטיבית גבוהה ויכולת וורבלית שלא יתנגד לשיחה בעניין התנהגותו ותפקודו בבית הספר. כמובן שאין ליידע את התלמיד כי אתם מגיעים לצפות בו.
- יש לבחור את השיעורים בהם תתקיים הצפייה כשהקו המנחה הוא שיעורים בהם הסבירות להופעת התנהגויות אנטי חברתיות היא גבוהה יותר משיעורים אחרים.

2. ראיון הערכה פונק עם המורה

- ראיון עם המורים המלמדים בשיעורים בהם תתבצע הצפייה (זמן הראיון מוערך בין 30-40 דקות)

3. ראיון עם התלמיד בעל ההתנהגויות האנטי חברתיות

- קיום ראיון עם הילד

ב. המטלה

איסוף הנתונים לשם ביצוע ההערכה הפונקציונאלית ייעשה באמצעים הבאים (לפי הסדר המוצג) :

1. ראיון עם המורה המלמד/ת (או המורים/ת המלמד/יסות) בשיעורי הצפייה

- את הראיון יש לקיים עם כל מורה שבשיעורו תתקיים צפייה.
- ביצוע הראיון בעזרת נספח מס. 2 – "ראיון הערכה פונקציונאלית עם המורה".

2. תצפיות תיאוריות A-B-C (Antecedent-Behavior-Consequence)

- יש לבצע כ – 2-3 תצפיות תיאוריות : במהלך שיעור פרונטאלי רגיל ובמהלך הפסקה או שיעור חופשי יותר, בו לא מוצגת לתלמידים כל דרישה אקדמית (לדוג', שיעור חברה).
- כל תצפית תיאורית בין 40-50 דקות.
- התצפיות יכולות להתקיים בשיעורים שונים עם מורים שונים.

תכנית הראי"ף לצרכיות, אחריות ואחריות פאוסדות חינוך

- ד. יש להקפיד שהתלמיד הנצפה לא יידע כי אתם צופים בו. אם הדבר אפשרי, מומלץ לבקש מהמורה להציג (בזהירות) בצורה מכוונת מצבים בהם הסבירות להופעת התנהגות אנטי חברתית של הילד הנצפה היא גבוהה ולנהל במקביל את הרישום.
- ה. יש להיכנס לכיתה מספר דקות לפני תחילת התצפית כדי להתמקם ולרשום את כל נתוני הרקע הכלליים.
- ו. מיקום הצופה ייקבע כך שניתן יהיה לראות את המורה והתלמידים בצורה הטובה ביותר. מקום זה נמצא בדרך כלל ליד הדלת או בקצה השני הקדמי של הכיתה.
- ז. חשוב להקפיד בתחילת התצפית על סריקה מרפרפת של כל התלמידים וגם אחר כך על צפייה מוסווית ככל הניתן, על מנת למנוע זיהוי הצפייה על ידי הילד כצפייה הממוקדת בו מה שעלול לגרום לשינוי בהתנהגותו.
- ח. לשם ביצוע התצפית ניתן להיעזר בנספח מס. 3 – "תצפית תיאורית ABC".
- ט. הכינו לכם מראש מספר רב של טופסי תצפיות שיספיק לכל השיעורים.

3. ראיון הערכה פונקציונאלית עם התלמיד

- א. חשוב להקפיד כי קיום הראיון נועל את שלב איסוף הנתונים (על מנת למנוע זיהוי הצפייה על ידי התלמיד).
- ב. את הראיון יש לקיים באווירה נעימה ובלתי פורמאלית.
- ג. הודו לילד בתחילת הפגישה על נכונותו להיפגש עימכם.
- ד. העריכו בפני הילד כי השיחה תארך כ – 15-25 דקות והציגו את עצמכם ואת מטרת הפגישה כרצונכם ללמוד ולהכיר ילדים הנתקלים בקשיים שונים בבית הספר.
- ה. ביצוע הראיון בעזרת נספח מס. 4 – "ראיון הערכה פונקציונאלית עם התלמיד".
- ו. כדאי להגיע לראיון עם התלמידים מוכנים בכל הקשור לקשיים, לנסיבות כפי שעלו מהראיונות השונים והתצפיות וזאת על מנת לכוון את התלמיד במהלך הראיון במידה ו"ייתקע" ולא ידע על מה אתם מדברים.

3. ארגון הממצאים

א. ראיון עם מורה/י הכיתה -

- הגדרה אופרטיבית של קשיי ההתנהגות (מהפשוטים ועד למורכבים) של התלמיד, דוגמאות לקשיי ההתנהגות, מתי החלו ובאילו תדירות מופיעים. ← התבססות על סעיף א' בראיון
- השערה ראשונית לגבי הטריגרים הספציפיים ← התבססות על סעיף ב' בראיון
- השערה ראשונית לגבי פונקציות/ פונקציות ההתנהגות של התלמיד תוך שיבוץ תגובות הסביבה כפי שעלו בראיון. ← התבססות על סעיף ג' בראיון

ב. תצפית תיאורית A-B-C – בילד האנטי חברתי

הגדרה אופרטיבית של קשיי ההתנהגות כפי שעלו בתצפיות במהלך השיעורים מול התצפיות במהלך ההפסקות או השיעורים החופשיים.
השערה ראשונית לגבי הטריגרים הספציפיים כפי שעלו בתצפיות במהלך השיעורים מול התצפיות במהלך ההפסקות או השיעורים החופשיים והצבתם באחת או יותר מ 5 הקטגוריות.
השערה ראשונית לגבי פונקציות /פונקציות ההתנהגות של התלמיד תוך שיבוץ תגובות הסביבה כפי שעלו מסך כל התצפיות.

ג. ראיון עם התלמיד בעל קשיי ההתנהגות

הגדרה אופרטיבית של קשיי ההתנהגות כפי שעלו בראיון עם התלמיד ודוגמאות לקשיי ההתנהגות.
השערה ראשונית לגבי הטריגרים הספציפיים כפי שעלו בראיון עם התלמיד והצבתם באחת או יותר מ 5 הקטגוריות.
השערה ראשונית לגבי פונקציות /פונקציות ההתנהגות של התלמיד תוך שיבוץ תגובות הסביבה כפי שעלו מהראיון עם התלמיד.
רמת המודעות של התלמיד לקשיי התנהגותו – השוואת דברי התלמיד עם דברי המורים השונים וממצאי התצפיות בכל הקשור ל :
❖ קשיי התנהגות
❖ דיפרנציאליות התרחשות קשיי ההתנהגות לפי שיעורים ומורים
❖ הנסיבות בהן מתרחשים קשיי ההתנהגות
סיכום דברי התלמיד בסעיף ד' של הראיון עימו.
יכולת פתרון קונפליקטים - התרשמותכם הכללית מתשובותיו של התלמיד לסיטואציות שהעלתם בפניו. בנוסף, ציון הסיטואציה שניתנה על ידי המורה והצגת הפתרון שהתלמיד הציע.

4. סיכום (על סמך איסוף הנתונים כולו) – התוצר המרכזי של התנסות זו :

הגדרה אופרטיבית של קשיי ההתנהגות של התלמיד על סמך כל הנתונים שנאספו (בראיונות והתצפיות)
גיבוש השערה סופית על סמך כל הנתונים שנאספו לגבי הטריגרים אשר נוכחותם מעלה את הסבירות להופעת קשיי התנהגות.
גיבוש השערה סופית על סמך כל הנתונים שנאספו לגבי פונקציות / פונקציות ההתנהגות (חיזוק חיובי - תשומת לב עמיתים, תשומת לב מורים או שלילי – בריחה מקושי מטלה בריחה ממשך מטלה וכו') אשר משמרים את הופעת קשיי התנהגות.

התנסות מהנה!!!

ראיון הערכה פונקציונאלית עם מורה

מטרת הראיון הנה קבלת מידע מהמורה על התנהגותו האנטי חברתית של התלמיד והקשר האפשרי לנסיבות בהן ההתנהגות מתרחשת בסבירות גבוהה ונמוכה ולתוצאות להן ההתנהגות זוכה.

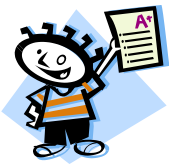
א. קשיי ההתנהגות של התלמיד :

הערות	באיזו תדירות מופיעים קשיי ההתנהגות בממוצע (פעם בשבוע / מס. פעמים בשבוע / פעם ביום / לפחות 5 פעמים ביום / אינספור פעמים ביום)	מתי החלו קשיי ההתנהגות (לפני פחות מחודש / השנה / שנה שעברה / תמיד)	דוגמה לקשיי ההתנהגות	קשיי ההתנהגות

ב. מצבים שונים ורמת הסבירות להופעת קשיי התנהגות :

רמת סבירות להתרחשות קשיי התנהגות					מצב	
סבירות גבוהה ←		סבירות נמוכה				
5	4	3	2	1		
5	4	3	2	1	תשומת לב שניתנה לו ע"י המורה נפסקת	1
5	4	3	2	1	תשומת לב שניתנה לו ע"י תלמידים אחרים נפסקת	2
5	4	3	2	1	נדרש להמתין בטרם בקשתו תיענה	3
5	4	3	2	1	נדרש להפסיק לעסוק בפעילות מהנה ולעבור לפעילות פחות מהנה	4
5	4	3	2	1	כאשר בקשתו (לעסוק במשהו או לקבל משהו) נדחית – אומרים לו "לא"	5
5	4	3	2	1	כאשר מתבצע מעבר מפעילות אחת לאחרת	6
5	4	3	2	1	כאשר נתקל בקושי לימודי	7
5	4	3	2	1	כאשר מתבקש לתקן את עבודתו	8
5	4	3	2	1	כאשר המורה מגיבה אליו בתגובה אסרטיבית (נזיפה)	9
5	4	3	2	1	כאשר תלמידים מקנטרים אותו	10
5	4	3	2	1	כאשר לא מצליח לבצע מטלה כלשהי	11
5	4	3	2	1	כאשר עובד בצורה עצמאית	12
5	4	3	2	1	כאשר עובד בזוגות או בקבוצות	13
5	4	3	2	1	במקצוע מסוים (פרט)	14
5	4	3	2	1	עם מורה מסוים (פרט)	15
5	4	3	2	1	בשעה מסוימת ביום (התחלת היום, אמצע או סוף) (פרט)	16
5	4	3	2	1	משהו אחר :	17
5	4	3	2	1	משהו אחר :	18

ג. התוצאות / תגובות להם זוכים קשיי ההתנהגות :

1. כיצד את/ה מגיב/ על קשיי ההתנהגות ? כיצד מגיבים מורים אחרים ? האם ידוע על שוני בתגובות בין המורים השונים (לא מתייחסים ; מסבירים, משכנעים ; נוזפים, כועסים) ?

2. למה את/ה מגיב/ה כפי שאת/ה מגיב/ה (זה מה שנראה הכי נכון ויעיל, העיקר שיהיה שקט, בא לי בטבעיות, שנים של ניסיון וכו') ?

3. (בהתאם לתשובות הקודמות) – מהי לדעתך התגובה הנכונה והיעילה ביותר לקשיי ההתנהגות של התלמיד ?

4. מהן התגובות המערכתיות בבית הספר לקשיי ההתנהגות שמציג התלמיד (שיחה אצל מורה / היועצת / מנהל ; השעיה ; מניעת הפסקה / יציאה לטיול ; שיחה עם ההורים ; עונש אקדמי) ?

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ומצוינות פאוסדות חינוך

5. מהן תגובות התלמידים האחרים בעת התרחשות קשיי ההתנהגות (אדישים, מתעלמים ; תומכים וצוחקים ; מתנגדים, כועסים ומנסים להפסיק) ?

ד. הערות נוספות – כל דבר רלוונטי בעיני המבחןך שלא דובר עליו :

תצפית תיאורית A-B-C בהתנהגות תלמיד אנטי חברתי בסיטואציה כיתתית

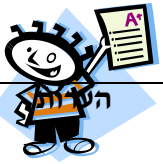
תיאור אופרטיבי ונקודתי של האירועים המקדימים את ההתנהגות - ההתנהגות האנטי חברתית – התוצאות להן זוכה ההתנהגות (הן תגובת המורה והן תגובת התלמידים).

מטרת התצפית התיאורית לאפשר לכם לזהות ולהגדיר באופן אופרטיבי את התנהגויותיו האנטי חברתיות של התלמיד עליו אתם עושים את העבודה, הטריגרים להתנהגות הבלתי נאותה והתוצאות אותם הוא מקבל בעקבות ההתנהגות. בנוסף לכך תצפיות אלה מאפשרות לכם לנסח השערה ראשונית על הנסיבות המעוררות והגורמים המשמרים את ההתנהגות.

פרטים כלליים :

תאריך : ____/____/____ יום : ____ כיתה : ____ מקצוע : ____ מספר תלמידים נוכחים בכיתה : ____
שעת לימוד : ____ שעת תחילת השיעור : ____ שעת סיום השיעור : ____ צורת ישיבה בכיתה : ____
הערות חשובות : _____

זמן	אירוע מקדים	התנהגות	תוצאות / תגובות	הערות

תכנית הרא"ף לצרכיות, אחריות ומצוינות פאוסדות חינוך

הערת	תוצאות / תגובות	התנהגות	אירוע מקדים	זמן

ראיון הערכה פונקציונאלית עם תלמיד המפגין התנהגות אנטי חברתית

מטרת ראיון זה הנה לקבל מידע מהתלמיד על צדדיו החזקים וקשיי ההתנהגות אותם הוא מפגין, כמו גם הנסיבות והמצבים בהם הוא מפגין התנהגויות אנטי ופרו חברתית בסיטואציה החינוכית. בהמשך, ייעשה ניסיון לקבל מידע על דרכי התגובה להם הוא זוכה על התנהגויותיו. לבסוף תיבדק מודעותו של התלמיד להתנהגויותיו האנטי חברתיות ויכולתו להציע דרכים לפתרון קונפליקטים עם הסביבה בדרך לא אלימה.

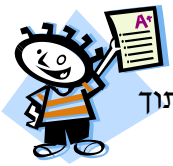
א. התנהגויות נאותות ותחומים חזקים :

1. ציין מספר דברים טובים שאתה אוהב לעשות בבית ספר (עוזר לחבר שמציקים לו, משחק עם ילדים קטנים כדורגל, מנקה את בית הספר, אחראי על המגרש וכו') :

2. מה התחומים בהם אתה חזק ואוהב בבית הספר (מקצועות, מורים, פעילויות חברתיות וכו')?

3. באילו שיעורים או עם איזה מורים, לדעתך התנהגותך היא טובה ומקובלת ?

4. מדוע לדעתך יותר קל לך להתנהג כראוי בשיעורים אלה או עם מורים אלה מאשר בשיעורים אחרים או מורים אחרים ?

תכנית הרא"ל לצרכיות, אחריות ומצוינות פאוסדות חינוך

ב. התנהגות לא נאותה : (במידה והתלמיד מתקשה לפרט את הפרטים הבאים סייעו לו בדוגמאות מתוך הראיונות והתצפיות : "ממה שאני ראיתי נראה שאתה מאוד לא אוהב לעבוד בדפי עבודה...")

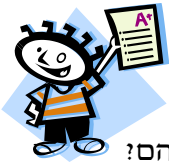
הערות	דוגמה להתנהגות לא נאותה	התנהגות לא נאותה

תכנית הרא"ל לצרכיות, אחריות ומצוינות פאוסדות חינוך

ג. מצבים שונים והסבירות להופעת קשיי התנהגות :

מצב	רמת סבירות להתרחשות קשיי התנהגות				
	1	2	3	4	5
1					מורה דיברה או סייגה לך ועברה לתלמיד אחר
2					חבר דיבר איתך ועבר לעסוק במשהו אחר
3					המורה מבקש ממך להתמין למשהו שאתה מאוד רוצה
4					המורה מבקש ממך להפסיק פעילות שאתה אוהב ולעבור לעשות משהו שאתה פחות אוהב
5					כשמסרבים למשהו שאתה מבקש – אומרים לך "לא"
6					כאשר מתבצע מעבר מפעילות אחת לאחרת
7					כאשר אתה נתקל בקושי לימודי – לא מבין משהו
8					כאשר אתה מתבקש לתקן את עבודתך
9					כאשר המורה כועסת עליך (נוזפת, צועקת)
10					כאשר תלמידים מקנטרים או מציקים לך
11					כאשר אתה לא מצליח לבצע מטלה כלשהי
12					כאשר אתה עובד בצורה עצמאית
13					כאשר אתה עובד בזוגות או בקבוצות
14					במקצוע מסוים (פרט)
15					עם מורה מסוים (פרט)
16					בשעה מסוימת ביום (התחלת היום, אמצע או סוף) (פרט)
17					משהו אחר :
18					משהו אחר :

ד. תגובות

1. איך המורים או כל דמות אחרת מביה"ס מגיבים שאתה מתנהג בצורה שלא מוצאת חן בעיניהם?

2. האם יש שוני בין המורים בדרך שבה הם מגיבים כשאתה מתנהג בצורה שלא מוצאת חן בעיניהם ?

3. כיצד, לדעתך, צריכים המורים להגיב על ההתנהגות שלך (איזו תגובה שלהם תגרום לך להפסיק את ההתנהגות הבלתי נאותה שלך) ?

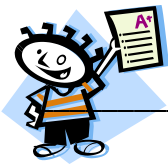
4. איך התלמידים בכיתה מגיבים כשאתה מתנהג בצורה לא נאותה (צוחקים, כועסים, מתעלמים) ?

ה. רמת מודעות לקשיים :

1. מדוע, לדעתך, יותר קשה לך בשיעורים או עם מורים שצינת מאשר בשיעורים או עם מורים אחרים?

2. האם אתה מסכים שחלק מהתנהגויותיך הן בעייתיות וכדאי לשנותן ?

3. האם, לדעתך, קשיי ההתנהגות שלך פוגעים ביכולתך להצליח בלימודים ?

4. האם, לדעתך, קשיי ההתנהגות שלך פוגעים ביחסיך עם חבריך או במעמדך בכיתה ?

5. האם, לדעתך, קשיי ההתנהגות שלך פוגעים ביחסיך עם מוריך והוריך ?

6. האם, לדעתך, קשיי ההתנהגות שלך פוגעים בסיכוייך להצליח בחיים בעתיד ?

ו. יכולת פתרון קונפליקטים

1. בקשו מהתלמיד להציע דרכי תגובה נאותות מפורטות (שלב אחרי שלב) למצבים הבאים :

א. אתה חייב להגיד משהו דחוף לחבר שיושב בצד השני של הכיתה בזמן שהמורה מדברת

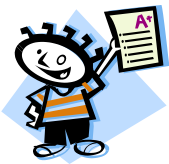
ב. סיימת את המטלה שהמורה נתנה וביקשת להוציא אוכל ולאכול והמורה אמרה לך להמתין

ג. המורה מבקשת שתסיים לדבר עם החבר שלך ותתחיל להעתיק מהלוח

ד. ביקשת מהמורה לצאת לשירותים והיא סירבה

ה. ביקשת מהמורה לשבת ליד חבר טוב והיא סירבה

ו. אתה לא מבין כלום בתרגילים בחשבון שקיבלת לפתור בשיעור

תכנית הרא"ל לצרכיות, אחריות ואזויות פאוסדות חינוך

ז. ענית תשובה באורך עמוד שלם והמורה אמרה לך שהתשובה אינה נכונה ושתתקן

ח. המורה צועקת עליך שתפסיק להפריע

2. בקשו מהתלמיד לתאר לכם סיטואציה בה התנהגותו לא הייתה נאותה ולהציע דרך תגובה נאותה מפורטת:

3. כאן המקום להציג לתלמיד סיטואציה אחת שניתנה לכם על ידי המחנכת בראיון עימה או סיטואציה שהבחנתם בה במהלך התצפיות ולשאול את התלמיד כיצד היה יכול להגיב בצורה נאותה ולא אלימה כפי שהגיב ?
